

CHƯƠNG : 19

GIỮA VÙNG ĐẤT ĐEN của đồng bằng Iowa chỉ có mỗi một con suối đã nhỏ lại nông chảy ra, thành-phố Nautilus nóng như nung như nấu, ồn-ào, nhộn-nhịp, chói-lọi, huy-hoàng. Lúa ngô mọc có tới hàng trăm dặm, chạy thành những hàng thẳng-tắp như những bức vách vàng cao, làm cho những khách bộ-hành xa lạ, người mệt mỏi, đăm mồ-hôi, thấy lạc-lỡng,ngột-ngạt như bị rừng cây áp-đảo tàn-nhãn.

Nautilus so với Zenith chẳng khác gì Zenith với Chicago.

Với một dân số bảy-mươi-ngàn người, nó nhỏ hơn Zenith nhưng không kém phần náo-nhiệt. Nó có mỗi khách-sạn lớn, so với cả tá ở Zenith, nhưng được cái chủ-nhân chịu khó trang-trí, nên khách-sạn này cũng đầy đủ tiện nghi, tối-tân kinh-khung, lúc nào cũng tấp nập người ra kẻ vào. Giữa hai thành-phố Nautilus và Zenith chỉ có mỗi một sự khác biệt rất rõ-ràng là mặc dầu ở cả hai nơi, con đường nào cũng giống con đường nào, song ở Nautilus các đường không có giống nhau nhiều

đến hàng ngàn cây số như ở Zenith.

Điều khó cho người ta có thể định được đặc-tính của nó là không ai có thể quả-quyết nó là một làng lớn hay là một thành-phố nhỏ. Có những quán rượu đông tài-xế uống cóc-tay Bacardi, nhưng về những chiều thánng Tám trừ một số ít các ông trưởng-già, còn tất cả mọi người đều mặc áo sơ-mi trần, tay sấn lên, ra ngồi trước cửa nhà. Trước một tòa nhà mười tầng trong đất các văn-phòng - trong số các văn-phòng ấy có tòa-soạn của một tờ tạp-chí nhỏ, tờ Tân-Văn Tạp-Chí của một thiếu-phụ còn trẻ đã lăn-lộn năm năm trong các tiệm cà-phê ở Montparnasse làm chủ-nhiệm - có một tòa lâu-đài cổ, hàng phong che mát rợp, trong sân đậu một dãy xe Ford, xe chở gỗ với những nông gia trại-chủ mặc áo choàng từ quê ra tỉnh.

Iowa là tiểu-bang có ruộng đất phì-nhiều nhất, tỷ-số người mù chữ thấp nhất, tỷ-số thổ dân da trắng và sở-hữu-chủ xe-hơi cao nhất, dân-chúng có tinh-thần đạo-đức và trí tiến-thủ mạnh nhất Hợp-chúng-Quốc, và Nautilus là thành-phố có nhiều đặc-tính nhất của tiểu-bang Iowa. Cứ ba người ngoài sáu - mười tuổi lại có một người mùa đông đến ở California, trong số những người đó có nhà quán-quân ném móng ngựa ở Pasadena, và cả cái bà đã biểu Cô Marry Pickford, công-chúa màn bạc, một con gà tây, cô này đem làm tiệc Giáng - sinh năm 1912.

[REDACTED]

Nautilus được nổi tiếng vì nhà cửa rất lớn, xung quanh có sân cỏ rất rộng, lại có rất nhiều ga-ra để xe hơi và nhiều nhà thờ gác chuông mái nhọn cao vút. Đồng ruộng phì nhiêu chạy dài tới hết địa-giới thành-phố, và những nhà máy thua-thớt, những đường xe lửa chi-chít, những căn lều nhỏ cho thợ-thuyền ở, phần nhiều xây trên những cánh đồng ngô bát-ngát. Nautilus sản-xuất máy xay bằng thép, nông-cụ kể cả máy bón phân trừ-danh hiệu Daisy, và những sản-phẩm bằng bắp ngô như thứ Bắp Mealies được nhiều người ưa dùng ăn điểm-tâm. Ở đây người ta còn nung gạch, bán buôn các thực-phẩm, và ở đây cũng là đại bản-doanh của Công-Ty Hiệp-Tác Bảo-hiểm Cornbelt.

Một trong những ngành hoạt-động nhỏ nhất nhưng lâu đời nhất của thành-phố này là trường Công-Giáo Mugford, có hai trăm bảy mươi sinh viên và mười sáu giáo-sư, trong số có mười vị là mục-sư của Giáo-Hội Cơ-Đốc. Bác-sĩ trú danh Tom Bissex vừa là huấn-luyện-viên túc-cầu vừa là Giám-đốc Y-tế, vừa là giáo-sư vệ-sinh học, lý-hóa-học, Anh-văn và Đức-văn. Lớp tốc-ký và dương-cầm của Trường này có tiếng vang ra cả ngoài ranh-giới Nautilus rất xa, và có một lần, mới cách đây mấy năm, Mugford thắng đội dĩa-cầu của Trường Grinnell mười một bàn thua năm. Trường không bao giờ bị xáo-trộn vì những cuộc tranh-luận về học-thuyết sinh-vật tiến-hóa - chẳng bao giờ Trường

nghỉ đến vấn-đề dạy sinh-vật-học cả.

II

Martin để Leora ở Nhà - Hàng Sims, kiểu cổ, đúng bậc thứ hai ở Nautilus để đến trình diện với Bác-sĩ Pickerbaugh, Giám-đốc Nha Y-tế Vệ-Sinh Công-Cộng. Nha đặt ở tầng dưới trong gian nhà xây nhô ra ở sau lưng ngôi nhà đá xám của Tòa Thị-Chính. Khi vào tới phòng tiếp tân, chàng được cô tóc-ký và hai cô Y-tá phòng tiếp rất nồng-nhiệt. Họ hỏi thăm tíu-tít, nào : "Bác-sĩ đi đường có bình-yên không ?" nào : "Bác-sĩ Pickerbaugh mong Bác-sĩ lắm và đoán ngày mai Bác-sĩ mới tới" nào : "Bà Arrowsmith có cùng đi với Bác-sĩ không?" Giữa những câu hỏi ròn-rập ấy, thì Pickerbaugh ở trong chạy ra đón chào âm-ỹ.

Bác-sĩ Almus Pickerbaugh bốn mươi tám tuổi. Ông tốt-nghiệp Trường Mugford và Đại-Học Y-khoa Wassau, trông ông hơi giống-giống Tổng-Thống Roosevelt, cũng dáng vóc ấy, cũng bộ ria cứng ấy, và ông có sửa-sang cho thật giống. Ông là người không bao giờ ăn nói thung-dung cả : hễ mở miệng nếu không lập-bắt thì lại tuôn ra thao-thao bất-tuyệt như người diễn-thuyết.

[REDACTED]

Ông thoạt tiên đón chào Martin bằng một tràng bốn tiếng "Hay quá ! Hay quá!..." kiểu hoan-hô của học-sinh, sinh-viên, rồi hướng dẫn chàng đi khắp sở, đưa chàng vào văn-phòng riêng của Giám-Đốc, mời chàng một điếu xì-gà, rồi mới cất tiếng phá tan sự yên-lặng kỳ cục có tính-chất đàn ông mà ông vẫn giữ từ lúc mới gặp chàng cho tới bây giờ.

"Thưa Bác-sĩ, tôi rất vui mừng có bên cạnh một người có thiên-tu về khoa-học. Nói như vậy không phải tôi coi tôi là người hoàn toàn không có những thiên-tu ấy. Sự thật tôi luyện cho tôi có một tập-quán mỗi ngày dành ra một ít thời giờ để làm những công việc khảo-cứu khoa-học, không có những công việc đó thì công-cuộc vận-dộng truyền-bá phương-pháp vệ-sinh dù cho có mãnh-liệt đến đâu cũng không đem lại được nhiều kết-quả khả-quan".

Ông nói nghe như là mở đầu một bài thuyết-giáo tràng giang đại hải. Martin xoay mình ngồi lại cho thoải-mái. Thoạt tiên chàng có vẻ thắc-mắc về điếu xì-gà, sau chàng mới thấy nó giúp cho chàng có vẻ chú ý đến câu truyện của ông kia hơn.

Pickerbaugh lại tiếp : "Nhưng đối với tôi, tôi nhận rằng đó là một vấn-đề tùy-thuộc vào tính-tình con người ta. Tôi tuyệt - đối không có một chút ý muốn làm cho cá-nhân mình mạnh lên, nhưng tôi thường ao-ước rằng Bè

Trên phú cho tôi cái thiên-tài bỗng cùng một lúc vừa làm Roosevelt vừa làm Longfellow của phong-trào vĩ-đại mỗi ngày một bành-trướng phổ-thông những phương-pháp vệ-sinh y-tế khắp quang-đại quần-chúng (Điều xì-gà Bác-sĩ hút có nhẹ quá không?), ồ, có lẽ nên nói là một Kipling của y-tế công-cộng hơn là một Longfellow, bởi vì rằng nhà Hiền-Triết của Cambridge tuy có những đoạn thơ rất hay và bầu không-khí đạo-đức rất cao, nhưng thơ của ông vẫn thiếu cái tiết-điệu nhịp-nhàng và giọng châm-biếm gây-gát của Kipling.

"Tôi đoán chắc Bác-sĩ cũng đồng ý với tôi, hay sau này sẽ đồng ý với tôi, khi mà Bác-sĩ sẽ có dịp thấy kết-quả công việc của chúng tôi trong thành-phố này, và sự thành công của chúng tôi trong việc truyền-bá tư-tưởng về vấn-đề "Tăng Tiến Sức Khỏe". Cái mà thế-giới đương cần có là một Lãnh-tụ thật sự được truyền-thông thần-ý, dũng-cảm, siêu-việt - nói rõ ra là một Billy Sunday của phong-trào - Một người biết cách làm chấn động lòng người, lôi người ta ra khỏi cái nếp sống lười biếng. Một đôi khi báo chí so-sánh tôi với Billy Sunday nhà truyền-giáo Gia-Tô và giảng Phúc-âm đại tài, tôi chỉ biết nói rằng họ tâng-bốc tôi quá-đáng, rồi một đôi khi họ kêu rằng tôi khích-dộng tình-cảm mạnh quá. Hứ ! Nếu họ có thể hiểu được cái khổ tâm của tôi chính là tôi không đủ sức khích-dộng cho lắm ! Tuy nhiên, tôi vẫn cố gắng,

[REDACTED]

cố gắng, và... Bác-sĩ coi. Đây là một tấm bích-chương của con gái tôi vẽ, con cháu Orchid nó vẽ, còn bài thơ là của tôi đã cố đem tài hèn làm ra, ấy thế mà, tôi xin nói để Bác-sĩ biết là chỗ nào người ta cũng ngẫm-nga :

"Bạn đâu có thể

"Len lén như mèo

"Ăn trộm sức khỏe

"Thôi bạn hãy để

"Những ai vận-động

"Vệ-sinh y-tế

"Gân cổ lên kêu

"Hăng như gà trống.

Còn một câu khác... đề-cập đến vấn-đề nhỏ-nhất hơn, tuy không cố ý gieo-rắc trong các gia-đình những nguyên-tắc đại-cương trừu tượng, nhưng Bác-sĩ sẽ ngạc-nhiên thấy ảnh-hưởng của nó đối với các bà nội - trợ thiếu thận-trọng, các bà ấy cố nhiên là không chú tâm sao những việc trông nom sức khỏe của con cái, song cần được huấn-luyện, mình chỉ cần khéo gây cho các bà ấy có chút tri-thức và khi thấy một tấm thiệp như thế này, tất nhiên các bà ấy phải suy nghĩ :

Hãy đem bình sữa nấu sôi

Nếu không, mua vé châu trời sẵn đi.

"Tôi được biết rất nhiều người tán-thưởng cái tài làm những việc lật-vật như vậy, mà

có mất gì đâu, tôi chỉ mất nhiều lắm là năm phút thì xong. Hôm nào có thời giờ rảnh rỗi, Bác-sĩ hãy xem qua cuốn sách có dán những bài cắt ở báo-chí này xem... Ý tôi chỉ muốn để Bác-sĩ thấy những việc mình có thể làm, nếu mình chịu sốt-sắng tham-gia Phong-Trào một cách thật tới-tân, thật khoa-học. Bài diễn-văn này tôi đọc ở Des Moines trong cuộc biểu-tình chống rượu chè... này, Bác-sĩ thử tưởng-tượng mà xem, tất cả hội-trường chặt ních người, rào-rào đứng cả lên khi tôi đem những bảng thống-kê ra chứng-minh rằng chín-mươi-ba phần-trăm người mắc bệnh điên nguyên do tại nghiện rượu ! Rồi cái này... ồ ! nó không có liên-quan gì tới vấn-đề vệ-sinh y-tế một cách thực-tế cả, nhưng nó chứng-tỏ những dịp Bác-sĩ có thể tiếp-xúc với hết thảy những phong-trào gây hạnh-phúc xã-hội ở đây".

Ông đưa một bài cắt ở báo ra, bên trên một bức hý họa vẽ hình ông, người thì bé xíu vác một cái đầu thật lớn với bộ ria cứng ngắc, có hàng tít sau đây :

ĐỐC-TƠ PICKERBAUGH VẬN-ĐỘNG-VIÊN
CỦA LÃNH-ĐỊA EVANGELINE
LÃNH-ĐẠO PHONG-TRÀO VĨ-ĐẠI
HỒ-HÀO ĐI LỄ NHÀ THỜ TẠI ĐÂY

Pickerbaugh ngắm lại bức hý họa, khẽ nói : "Ồ, cuộc biểu-tình thật là tuyệt ! chúng tôi đã làm tăng số người đi nhà thờ

ở đây được mười-bảy phần trăm ! Ồ, Bác-sĩ đã theo học ở Winnemac, nội-trú ở Zenith, có phải không ạ ? Nếu vậy thì chắc Bác - sĩ có thể chú ý tới việc này. Ấy là một bài ở tờ Zenith Thời-Luận Nhật-Báo, tác-giả là Chum Frink, người mà tôi chắc Bác-sĩ cũng đồng ý với tôi xếp vào hàng Eddie Guest và Walt Mason là những đại Thi-Hào và chắc-chắn là được dân-chúng biết tiếng nhiều hơn hết thấy các thi-sĩ khác của ta, tỏ ra rằng ta có thể luôn luôn tin vào khiếu thương-thức văn-chương của nhân-dân ta. Ồ, cái ông họ Chum, bạn già của tôi ! Đó là vào dịp tôi đi Zenith để diễn-thuyết trước Hội-Nghị toàn-quốc của Hiệp-Hội Lớp Thánh-Kinh Ngày Chủ-Nhật, tôi ngẫu-nhiên là một hội-viên của Hiệp-Hội, và tôi nói về "sức khỏe và Đạo-Đức" do đó ông Chum tặng tôi bài thơ này :

Hoan-hô ! Zenith hoan-hô
Bạn Pickerbaugh đốc-tò thi-nhân
Hai nắm tay mạnh như thần
Đấu-tranh sức khỏe cho dân kiện-toàn
Gây phong-trào sống kiện-khang
Con người thực-tế, can-trường, hoạt-kê
Ông già ấy thế mà ghê !...

Bác-sĩ Pickerbaugh chợt đỏ mặt lên, có vẻ ngượng, một lúc lâu rồi lại tiếp :

"Có lẽ tôi đem truyện ra kể với Bác-sĩ như vậy cũng thiếu khiêm-nhượng. Nhưng khi tôi đọc bài thơ đầy sáng-tác-lục và tiết -

điều tuyệt mỹ như vậy, khi tôi thấy kiệt-tác xinh-xinh, chân-thành mộc-mạc như vậy, tôi nhận thấy mình chẳng phải là một thi-nhân chút nào, mặc dầu những câu thơ trúc - trúc của tôi có thể dùng để cổ-xuý phụng - sự cho Lý-tướng về Sức khỏe của mọi người. Những "đứa con tinh thần" của tôi có thể truyền-bá vệ-sinh và góp phần bé nhỏ của chúng vào công cuộc cứu sống hàng ngàn sinh-mệnh quý-giá, nhưng chúng không phải là văn - chương như những tác-phẩm của Chum Frink. Không, tôi thấy mình chỉ là một khoa-học-gia làm việc trong một văn-phòng, không hơn không kém.

"Tuy nhiên, Bác-sĩ sẽ thấy một trong những cố-gắng của tôi lấy giọng trào-phúng, vui cười châm-biếm êm-ái, lấy chất ngọt bao lên viên thuốc đắng cho những dân cầu thả uống, cho họ khỏi nhớ trên vỉa hè, đưa họ ra khỏi nhà đến những nơi quang-đăng hít chút không-khí trong sạch của Trời Đất, để cho máy lá phổi họ hít đầy dưỡng-khí, lồng ngực lông lá của họ nở-nang, cho họ sống một cách lành mạnh. Về việc này có lẽ Bác-sĩ cũng nên đọc số ra mắt của tờ bán-niên-san tôi vừa phát-hành... Tôi biết chắc là sẽ có một số chủ-bút các nhật-báo đem trích đăng, như vậy vừa để hoàn-thành một công việc ích chung, vừa để cổ-động cho tờ tạp-san của tôi".

Ông trao cho Martin một cuốn nhan-đề là "Tuyển-Tập Thơ Pickerbaugh" trong có những

bài thơ và những câu cách-ngôn, khuyên người ta gìn-giữ sức-khỏe tốt, đường xá tốt, công việc làm ăn buôn-bán tốt, và đạo-đức luân-lý tốt. Bác-sĩ Pickerbaugh chứng-minh lời khuyên của mình bằng những bản thống-kê kích - động lòng người như của mục-su Ira Hinkley trước kia đã có lần dùng ở Hội Digamma Pi. Martin chú ý tới một điều chứng-dẫn rằng trong số những gia-đình ly-hôn ở Ontario, Tennessee và Nam Wyoming năm 1912, có tới năm - mươi - ba phần-trăm người chồng uống ít nhất mỗi ngày một ly rượu.

Chàng vừa đọc xong điều đó, chưa kịp có phản-ứng gì, thì Pickerbaugh đã giở lại tập báo, vui cười như con nít : "Ồ ! Chắc Bác-sĩ chả thích đọc cái tờ lá cải này của tôi nữa đâu. Để sau này, có dịp, Bác-sĩ sẽ đọc tiếp. Còn bây giờ Bác-sĩ đọc cuốn sách thứ hai có dán những bài báo này của tôi, có lẽ thú vị hơn, để Bác-sĩ thấy đại-cương những công việc người ta có thể làm được".

Chàng vừa đọc những hàng tít trong cuốn sách dán bài báo, vừa nhận thấy Bác-sĩ Pickerbaugh được nhiều người biết tiếng hơn chàng tưởng. Người ta kể Ông là sáng lập viên của Phù-Luân-Hội đầu tiên ở Iowa ; Quản-Đốc lớp Thánh-Kinh Chủ Nhật của Hiệp-Hội Công-Giáo Jonathan Edwards tại Nautilus ; Chủ-tịch Câu-lạc-bộ Trượt Tuyết và Ngao-Du Mộ-cát-sinh, Câu-lạc-bộ Lăn Bóng Gỗ, và năm 1912

Chủ-tịch Câu-lạc-bộ Nai Vàng và Roosevelt ; tổ-chức và làm đội-trưởng cố-võ những buổi HỌP MẮT ở ngoài trời của Liên-Hiệp các Nghiệp Đoàn Tiều-Phu, Nghiệp-đoàn Nai Vàng, Nghiệp-đoàn Thọ-Nề, Nghiệp-đoàn Công-Nhân Làm Việc Vặt, Hội Hiệp-Sĩ, Hội Thanh-niên Công-Giáo; và đã chiếm cả hai giải của Lớp Thánh-Kinh, dành riêng cho người lớn của Hội Jonathan Edwards về tài đọc thuộc lòng được nhiều bài Thánh-Kinh nhất và khiêu-vũ điệu Jig Ái-Nhĩ-Lan đẹp nhất trong Buổi Dạ-Hội Mùa Gặt do Hội này tổ-chức.

Martin thấy ông còn diễn - thuyết tại nhiều nơi như tại Hội Thế-Kỳ ở Nautilus về "Cuộc Âu-Du của một Bác-sĩ Hoa-Kỳ", tại Hội Alumni của Đại-Học Mugford về "Cần một Lục-sĩ làm Huấn-luyện-viên Túc-cầu cho Mugford". Ngoài thành-phố Nautilus ra, Pickerbaugh còn khua chuông gõ mõ âm-ỹ ở nhiều nơi khác nữa.

Ông đã diễn-thuyết tại Bữa Ăn Thân Mật Hàng Tuần của Phòng Thương-Mại Toledo về "Tặng Lục Tặng Tài". Ông đã khuyến thiện tại Ủy-Ban Điện-Xa Liên-Tỉnh họp tại Wichita, về "Phương-Chậm Khang-Kiện cho Công - Nhân Xe Điện". Bảy-ngàn-sáu-trăm thợ máy xe hơi của Detroit đã nghe Ông nói về "Thứ nhất sức khỏe, thứ nhì an-toàn và tuyệt đối không rượu". Và trong một Đại Hội-Nghị ở Waterloo ông đã góp sức vào việc tổ-chức đạo binh thứ nhất của Iowa chống rượu Rum.

[REDACTED]

Những bài tường-thuật và xã-luận trong các nhật-báo, tạp-chí, và một tuần-san về chế-phẩm cao-su, đều có in thêm hình của chính ông, của bà vợ nở-nang và tám cô con gái nhí-nha-nhí-nhảnh của ông, hình thì mặc quần áo mùa lạnh kiểu Ca-na-da giữa những đám băng và tuyết, hình thì mặc kiểu lục-sĩ nhẹ-nhàng giản-dị, đương chơi ten-nít ở sân sau nhà, và hình thì mặc quần áo mà không ai đoán ra là kiểu gì, đương xúm-xít lại rán thịt mỡ trước một bối-cảnh rừng không mông quanh ở Bắc Minnesota.

Martin cảm thấy ngọt-ngọt cả người, cần phải rút lui ngay để về nghỉ cho lại sức.

Chàng đi bộ về nhà Hàng Sims, vừa đi vừa ngắm nghĩ và nhận thấy rằng đối với một người văn-minh giáo-hóa, cứ một sự-kiện Pickerbaugh đề-xương cổ-xúy một việc cải-cách nào cũng đủ là lý-do để người ta tăng lò đi như không biết có việc đó.

Nhưng khi đã nghĩ xa - xôi tới mức ấy, Martin bỗng ngưng lại là tự trách mình, tự nguyên-rủa mình đã phạm vào cái điều mà chàng coi là cái tội cố-cựu của chàng, cái bệnh hay tự-cao tự-đại, tưởng mình hơn những người khá khá bình thường khác... Thất-bại! Bất-chánh! Phàn-bội! Trong Trường Thuốc, trong lúc hành nghề chữa bệnh, trong khi giữ công-vụ y-tế vệ-sinh hung-hăng tàn-nhãn. Rồi lại tới bây

giờ nữa ?

Chàng tự nhủ : "Cái kiểu nhiệt - thành hăng-hái của Pickerbaugh đúng là cái kiểu rất thích-hợp để cho đa số nhân - dân được thụ-hưởng những điều phát-minh khoa-học của những người như Gottlieb. Pickerbaugh muốn khoắc-lác gì trước Hội-Nghị Giám-đốc các Trường Thánh-Kinh Chủ-Nhật, hay trước những bọn ngu si đần-độn, mình cũng mặc lão, mình cóc cần, miễn là lão để cho mình làm công việc nghiên cứu của mình trong phòng thí - nghiệm và đi thanh-tra các xưởng sửa là được rồi !"

Nghĩ vậy, chàng thấy trong lòng hăng-hái, chàng vui-vẻ và tự-tín bước vào gian phòng tối-tàn, trần cao vút của khách - sạn. Leora đang ngồi trên chiếc ghế xích-đu bên cửa sổ chờ chàng :

- Sao anh ?

- Hay lắm... tiếp đón thật là vồn - và nồng-hậu. Và họ muốn mời chúng mình chiều mai ăn cơm.

- Pickerbaugh người thế nào ?

- Ồ, Ông ấy lạc-quan không chê được... làm việc được lắm... Ông ấy...Ồ, Lee à, không khéo anh lại đến cay đắng, khổ sở, thất nhân-tâm, thất-bại nhục-nhã một lần nữa mất !

Chàng vui đầu vào ngực nàng, ôm lấy nàng, bám lấy tình yêu thương của nàng, tựa hồ như mỗi tình đó mới là sự thực, sự thực duy-nhất

ở trên cõi đời đầy đầy ma quái, lấm mòm lấm
miếng này.

III

Khi trời đổ hoàng-hôn và gió bắt đầu
thối nhẹ-nhẹ đưa những cảnh phong rung-rinh
dưới cửa sổ và dân-chúng đáng mến ở Nautilus
đã cưới những chiếc xe Ford lọc-xọc về nhà
ăn cơm chiều, thì Leora đã thuyết-phục được
chàng rằng cái lối sốt-sắng và thích phô -
trương lòe-loẹt của Pickerbaugh không có ảnh
hưởng gì đến công việc riêng của chàng đâu, và
đầu sao đi chẳng nữa hai người có sống mãi
kiếp ở Nautilus đâu mà sợ, và tính chàng cũng
nóng, thiếu nhân-nại, và tình nàng yêu chàng
thật là nồng-nàn tha-thiết. Rồi hai người đưa
nhau xuống nhà dưới ăn cơm chiều, một bữa cơm
ăn theo lối cổ của địa-phương có ngô tằm bột
rán và nhiều món nhỏ-nhỏ khác ăn có vẻ thích-
thú hơn những món của nhà bếp Leora tuy đa-
tình nhưng kém tài nấu nướng. Ăn xong hai
người đi xi-nê, tay nắm tay không có vẻ gì
là bất-mãn cả.

Ngày hôm sau, Bác-sĩ Pickerbaugh tỏ ra
bận-rộn và ít nhời hơn. Ông chỉ cho Martin
có ý-niệm về những chi-tiết công việc của

chàng.

Martin đã tưởng mình thoát khỏi những việc săn-sóc những ngón tay đứt những lỗ tai đau, và được hưởng những ngày mê - ly trong phòng thí-nghiệm, thỉnh-thoảng mới phải xuất hiện ra ngoài đi chiến-đấu với mấy Ông chủ xưởng sữa coi thường phép vệ-sinh. Nhưng bây giờ chàng thấy không thể nào giới - định rõ công việc của chàng, và chắc - chắn là chàng phải làm mỗi thứ một tý tất cả các công việc mà Pickerbaugh, báo-chí, hay bất cứ một người dân nào ở Nautilus này nghĩ ra...

Chàng phải an-ủi, xoa dịu những cử-tri liên-lâu đến phàn-nản với chàng về đủ mọi truyện, từ những mùi hôi thối ở cống nước bốc lên, đến những cuộc nhậu-nhẹt la-ve ồn - ào nửa đêm của những người láng giềng. Chàng phải đọc văn-thư của sở cho cô tóc-ký hay hờn hay giỗi đánh máy, cô không phải là một "Nữ-Công Nhân chuyên-nghiệp mà là một Thiếu-Nữ chính-chắn chăm-chỉ làm ăn"; chàng phải viết quảng cáo gởi đăng các nhật-báo; phải đi mua các vật-dụng như kẹp giấy, sáp đánh sàn, sổ ghi phúc-trình với giá rẻ nhất; lúc cần, phải phụ giúp hai Bác-sĩ làm giờ trong bệnh-viện thành phố; phải điều-khiển các y-tá và hai viên thanh-tra vệ-sinh; phải khiển trách Công-ty Hốt rác; phải bắt giam - hay ít ra phải quát mắng - những người nhỏ bậy ở nơi công cộng; phải nhảy lên một chiếc xe Ford chạy

[REDACTED]

vội tới đóng một tấm bảng trước những nhà có người bị bệnh truyền-nhiễm; phải luôn luôn để tâm xem từ Vladivostok đến Patagonia có bệnh dịch gì không, để ngăn chặn (bằng những phương-pháp không được hoạch-định minh-bạch cho lắm) không cho những bệnh ấy lan-tràn tới giết hại dân-chúng hay làm đình-trệ các hoạt động kinh-doanh của Nautilus.

Những công việc ấy thì bận - rộn luôn luôn, còn công việc thí-nghiệm thì chẳng có mấy, chỉ có thử sữa, thí-nghiệm Wassermann cho các Bác-sĩ tu, chế thuốc tiếp-chủng, cấy vi-trùng khi nghi-ngờ có bệnh bạch-hầu, thể thối.

Trong khi hai người mặc quần áo để đến dự tiệc ở nhà bác-sĩ Pickerbaugh, Leora bảo chàng :

"Em hiểu rồi. Công việc sở của anh làm mỗi ngày chỉ mất vào khoảng hai mươi tám tiếng đồng hồ mà thôi, còn bao nhiêu thời giờ, anh tha-hồ muốn nghiên-cứ gì thì nghiên cứu, trừ khi có ai tới làm anh phải gián-đoạn công việc thì không kể !"

IV

Nhà của Bác-sĩ Pickerbaugh ở trên Dốc

Đôi phía tây thành-phố, nhiều gai góc, là một "Tòa nhà kiểu hết sức cổ". Nhà cất bằng gỗ, có chòi cao, có đu, có võng, có cây cao bóng rợp nhưng rườm-rà vô lối, có bãi cỏ nhưng bán thiu đơ-dáy, có giàn hoa lá nhưng ảm-thấp, và một cái-nhà để xe cũ trên mái có một hàng chông sắt trồng dọc theo cây đôn đông. Trên cổng treo tấm bảng đề tên : "Hoa-Hoa."

Martin và Leora bước chân vào giữa đám thiếu-nữ ở trong nhà chạy ủa ra với những câu chào hỏi tíu-ta-tíu-tít. Tất cả tám cô, từ cô Orchid mười chín tuổi rất xinh đẹp đến hai cô sinh đôi mới lên năm, chạy ủa ra như một ngọn sóng cồn, tất cả đều tò-mò nhìn hai người một cách thân-mật và tất cả đều muốn hỏi chuyện hai người cùng một lúc.

Bà chủ là một người béo tròn có vẻ ngay thật và thắc-mắc về những điều mình tin-tưởng. Bà tin rằng mọi việc ở đời này đều tốt đẹp nhưng lòng xác-tín ấy lại luôn luôn xung-đột với ý-thức là nhận thấy có nhiều việc hình như rất xấu xa đời bại. Bà hôn Leora, còn Ông chòng xiết chặt bàn tay Martin. Ông ta có lối bấm mạnh ngón cái vào mu bàn tay người ta hết sức thân-mật nhưng cũng làm cho người ta đau hết sức.

Ông tuôn ngay ra một tràng nói về cái "Tổ Ấm" của Ông làm cho mấy cô con phải im luôn :

[REDACTED]

"Ở đây Ông Bà có thể có sẵn một hình ảnh minh-họa "Sức Khỏe Trong Gia Đình". Ông Bà hãy xem mấy con bé to lớn chắc nịch này! Suốt từ bé đến giờ chưa ốm đau một ngày nào...hiển nhiên là như vậy... còn Má chúng nó tuy có bệnh nhức đầu, do lúc còn nhỏ ăn uống không chịu kiêng cử, vì ông nhạc tôi, tuy là một cựu phó-chấp-sự ở nhà thờ... mà cũng là một chính-nhân quân-tử thuộc phái cổ nữa, nếu quả trước kia có phái đó, và bạn thân của Cựu Nathaniel Mugford, nhờ ơn cựu nhiều hơn ai hết, xây-dựng không những cái Viện Đại - Học Mugford mà cả những truyền-thống của đức-tính thanh-liêm và cần-mẫn đã đem lại sự hưng - thịnh ngày nay cho chúng tôi...Nhưng Ông Nhạc tôi không hiểu biết gì về vấn-đề vệ-sinh và kiêng-cữ ăn uống cả, và tôi thường nghĩ..."

Ông giới-thiệu tên tám cô con gái : Orchid, Verbena, Daisy, Jonquil, Hibisca, Narcissa, và hai cô sinh đôi Arbuta, Gladiola.

Bà Pickerbaugh thở dài : "Tôi thấy gọi các cháu là những 'hòn châu hòn ngọc của má' cổ quá, sáo quá... Tôi rất ghét những câu sáo người ta thường dùng nhàm quá, ông bà có thấy thế không ?... Nhưng các cháu đúng là những 'hòn Châu hòn Ngọc của Má' chúng nó, và ông Bác-sĩ nhà tôi với tôi, đôi khi vẫn ao-ước... Có nhiên là khi đã lấy tên Hoa đặt cho mấy cháu đầu, chúng tôi phải tiếp-tục đặt cho các cháu sinh sau; nhưng nếu chúng tôi lấy tên

Châu Ngọc đặt cho các cháu, thì ông bà cứ nghĩ mà xem, có biết bao nhiêu là tên đẹp có thể dùng được như : Ngọc-Châu, Ngọc-Khue, Ngọc Bích, Ngọc-Dao, Ngọc-Lộ, Ngọc-Quỳnh, Ngọc-Bội, Du-Phan, Mai-Côi... Mai-Côi hay Côi-Vĩ ấy nhỉ ? Ồ, dẫu sao thì không biết bao nhiêu người đã ca-tụng chúng tôi đặt những tên Hoa ấy. Ông bà không biết đấy chứ, các con gái tôi đã nổi tiếng ghê lắm...biết bao nhiêu báo chí in hình ảnh các cháu, và chúng tôi tổ chức riêng được Đội Bóng Cầu Phụ-Nữ nhà Pickerbaugh, hoàn-toàn người trong gia - đình chúng tôi có mỗi điều là bây giờ tôi bắt đầu mấp ra một chút nên ông Bác-sĩ nhà tôi phải tham-dự vào đội cầu ấy".

Tám cô chỉ có tuổi là khác nhau, còn đó phân biệt được cô nào với cô nào. Cô nào cũng điệu, cô nào cũng tóc vàng, cũng xinh đẹp, cũng vui-vẻ linh-hoạt như nhau, cô nào cũng có khiếu về âm-nhạc, và không những chỉ trong trắng mà thôi, cô nào cũng tâm - hồn thanh-khiết như nhau. Tất cả tám cô đều có chân trong "Học Hội Thánh Kinh Ngày Chúa-Nhật" và nếu không ở trong "Thanh-Nữ Công-Giáo Hội" thì cũng ở trong "Doanh-Hóa Thiếu-Nữ Đoàn", tất cả đều thích đi chơi ăn uống ngoài trời, và trừ có hai cô bé sinh đôi mới lên năm còn tất cả đều có thể đọc thuộc lòng những bảng thống-kê mới nhất về cái hại nghiện rượu.

Bác-sĩ Pickerbaugh nói :

[REDACTED]

- Quả thực chúng tôi thấy chúng nó đúng là một đàn gà non kỳ-quái.

Martin giọng run-run nói :

- Quả thực như vậy !

- Nhưng có điều hay hơn hết là các cháu có thể giúp tôi phổ-biến cái thuyết "Mens sana in the Corpus sano" - thân-thể có kiện-toàn thì tinh-thần mới Khang-Kiện. Nhà tôi với tôi lại huấn-luyện cho các cháu hợp xướng, cả ở nơi công-chúng, chúng tôi coi như là một tổ-chức và gọi là "Khang-Kiến Thần-Tiên Bát-Bộ Hợp-Xướng Ban" hay là Ban "Healthette Octette".

Thấy Martin ngần người ra đến nỗi không nói lên được, Leora phải lên tiếng :

- Thật thế ư ?

- Thật thế, và trước khi hoàn-thành công việc bảo-vệ sức khỏe ấy, tôi có ý đem phổ-biến cái tên "Khang-Kiến Thần-Nữ" từ nam chí bắc khắp đất nước cổ-lỗ này, rồi ông bà sẽ thấy từng đoàn phụ-nữ vui vẻ trẻ trung đem bản thông-diệp thần-diệu loan-truyền khắp nơi hang cùng ngõ hẻm, bùn lầy nước đọng, "Khang-Kiến Thần-Nữ Đoàn" ! hay quá! Những cao-thủ lam-cầu xinh đẹp, trong sạch, tươi sáng và hăng hái ! Xin nói để ông bà biết chú họ sẽ làm cho những kẻ lười biếng, dãn đầu cứng cổ phải nhúc-nhích chân tay ! Họ sẽ làm cho bọn sống trụy-lạc, ăn nói thô-tục phải xấu-hổ và trở thành đoan-trang lễ-mạo. Tôi có làm bài

thơ dùng làm tiêu-ngữ cho "Khang - Kiện Thần-Nữ Đoàn". Ông bà có muốn nghe không ?

Đàn bà thì lấy nụ cười
Đẩy đưa khoe mắt dụ người đắm-mê.
Kẻ ham cờ bạc rượu chè,
Thì lấy tật xấu rù-rê mọi người.
Cho nên mục-đích ở đời
Là phải giáo-hóa những người xấu-xa,
Làm cho quy chánh cái tà
Làm cho thói xấu tật hư tiêu-trừ
Nói ra, bạn chẳng tin ư ?
Thì xin bạn chịu khó chờ đợi xem.
Em là Khang-Kiện Thần-Tiên !

Nhưng có-nhiên còn mục-đích quan-trọng hơn nữa... và tôi là một trong những người khởi-xướng ra... là đòi hỏi cho có một Bộ-Trưởng Vệ-Sinh và Cải-Lương Nhân-Chúng trong Nội-Các.

Trên ngọn cao trào nghị-luận ấy, họ bị đưa-đẩy dần vào phòng ăn, tới một bữa tiệc thịnh-soạn. Bác-sĩ Pickerbaugh vừa thật tình nói : "Có gì đâu ông, thế nào ông cũng soi thêm miếng này nữa... đây là Chiêu - Đãi - Sở mà !" ông vừa ép Martin và Leora ăn nào là thịt vịt quay, nào là thịt thái mỏng nướng chả, nào là mút khoai, làm cho hai người khó chịu mất lờ-dờ, ngồi phưỡn cả bụng ra. Nhưng chính bác-sĩ Pickerbaugh hình như không hề hấn gì cả. Ông vừa cắn, vừa nhai, vừa nói,

đến nơi gian phòng ăn, với chiếc tủ cóc cổ bằng gỗ hồ-đào, tấm hình Chúa Giê - su của Hoffmann họa, bức tranh người chăn bò của Remington vẽ, tựa hồ như lu-mờ đi, để ông đứng trên một diên-đàn bên cạnh một bình nước đá lạnh.

Không phải lúc nào ông cũng chỉ kỳ-cục có vậy mà thôi, ông còn nói : "Bác-sĩ Arrow-smith ạ, tôi nói để Bác-sĩ biết, chúng mình là những người may-mắn có-thể sinh-sống bằng cách tận-tâm làm việc giúp cho dân chúng trong một tỉnh như tỉnh này được khỏe mạnh, có sức để mà sinh-hoạt. Nếu làm tư, tôi có thể kiếm tám hay mười ngàn đồng một năm, có người bảo tôi có thể kiếm hơn thế nữa nếu tôi làm nghề quảng-cáo, ấy thế mà tôi lấy làm hài lòng, cả vợ con tôi cũng hài lòng như tôi, với số lương có bốn ngàn đồng thôi. Ông thử nghĩ xem có cái sung-sướng là bọn mình làm một nghề buôn mà chẳng có gì bán ra cả, ngoại trừ lòng ngay thẳng, đoan-chính và bác-ái !"

Martin thấy Pickerbaugh nói như vậy là nói thực, chàng thấy xấu-hổ thay cho ông mà không đứng phắt được lên, lời Leora về đáp chuyến tàu thứ nhất để rời ngay khỏi Nauti-lus.

Cơm xong, mấy cô bé muốn làm thân với Leora, bâu lấy nàng. Martin phải ẵm hai cô bé sinh đôi đặt ngồi lên đùi chàng và kể

truyện cổ-tích cho nghe. Hai đứa thật là nặng, nhưng không nặng bằng cái khổ phải bịa truyện ra để nói. Trước khi chúng đi ngủ, toàn ban "Khang-Kiến Thần-Nữ Bát - Bộ Hợp Xướng" hát "Bài ca Khang Kiến" trứ-danh do Bác-sĩ Pickerbaugh sáng-tác, mà sau này Martin còn phải nghe không biết bao nhiêu lần nữa trong những dịp hội-họp công-cộng linh-dinh. Bài hát theo điệu "Bài Ca Thắng - Lợi Cộng-Hòa" nhưng vì giọng hai đứa sinh đôi mạnh, và chất-chứa, nên nghe có một âm-hương đặc-biệt :

Ô kia bạn đi tìm hạnh phúc hay của cải ?

Cũng đều nhờ ngọn cờ vĩ-đại

Để trau dồi tâm-hồn và nhân-cách

Để giữ-gìn đường phố cho sạch

Và bảo-vệ lấy sức khỏe

Rồi chúng ta cùng tiến.

Một tinh-thần khang-kiến trong một thân-thể
sạch-sẽ,

Một tinh-thần khang-kiến trong một thân-thể
sạch-sẽ,

Một tinh-thần khang-kiến trong một thân-thể
sạch-sẽ,

Đó là tiêu ngữ cho hết thấy mọi người.

Và để từ-biệt mọi người đi ngủ hai đứa trẻ sinh đôi lại ngâm thêm một bài thơ tự tình của bố chúng nó, như chúng nó đã ngâm trong buổi Đại-Hội của Học - Hội Thánh - Kinh

Chúa-Nhật vừa qua.

Đàn chim non xinh-xinh
Khi trời vừa bình-minh
Ríu-rít ca những gì ?
"Hoan-hô Ngưu-Túy-Ly"
Yên vui và khang-kiện
Hoan-hô Ba và Má
Và hết thảy chúng ta,
Ha-ha, Hu-ra, Ha-ha !

Chúng hát xong, bà Pickerbaugh bảo :
"Thôi, các con cung của mẹ, bây giờ đi ngủ đi !"
Rồi quay sang nói với Leora, "Bà Arrow-smith, bà xem có phải các cháu bẻm sinh ra đã là tài-tử rồi không ? Trước mặt bất cứ thính-giả nào, các cháu cũng không sợ - hãi nhút-nhát, và cái lối các cháu hát... có lẽ không phải Broadway, mà là những hý-viện tinh luyện nhất ở Newyork cũng phải thích các cháu, và biết đâu Trời chả sai các cháu đầu thai vào cửa chúng tôi để nâng cao kịch-nghệ lên. Thôi đi ngủ đi, các con !"

Trong lúc bà mẹ đưa hai em lên ngủ, mấy cô chị lại trình-bày một chương - trình âm-nhạc ngắn khác.

Verbena, cô thứ hai, chơi bản Chamiade. Ông bố nói : "Cố nhiên tất cả gia-đình chúng tôi đều thích âm-nhạc, và đem phổ-biến khắp xóm giềng, nhưng Verbena có lẽ mới thật là thiên-tài duy nhất về âm-nhạc trong gia-đình

chúng tôi".

Nhưng trò vui bất ngờ là Orchid độc tấu kèn Cornet.

Martin không dám nhìn Leora. Không phải là chàng lên bộ khinh-miệt việc độc-tấu Cornet, vì ở Elk Mills, Wheatsylvania và kỳ-thứ nhất là rất nhiều nơi ở Zenith, những bà những cô đức-hạnh nhất lại hay độc-tấu Cornet ; Nhưng chàng cảm thấy như đã sống trong một nhà điên cả chục năm rồi.

Chàng thở dài, nghĩ bụng : "Trong đời mình chưa hôm nào say như thế này. Ước gì mình được làm một vài hộp cho tỉnh ! "Chàng nghĩ ra nhiều mưu-kế để trốn đi, những mưu-kế vừa điên-khùng vừa không thể thực-hiện được. Vừa lúc đó bà Pickerbaugh dẫn hai đứa bé sinh đôi đi ngủ, đã quay trở ra ngồi chơi thụ cảm, tuy nhiên hai đứa bé vẫn còn thức và mọi người vẫn còn nghe thấy tiếng chúng hát nheo-nheo.

Người thì mập thù-lù, nhan-sắc thì tàn-tạ, bà vừa dạo đàn vừa đắm mình vào giấc mộng huy-hoàng. Martin chợt hình-dung bà hỏi còn là một cô gái thanh-tân vui-vẻ dịu-hiền như chiếc bồ câu, đương ngồi mơ-tương tới chàng sinh-viên y-khoa đầy sinh lực là Pickerbaugh. Xưa kia hẳn Bà phải là cô gái điển-hình của những năm 1880-1890, thời-đại của Howells ngây-thơ, chất-phác, thời mà các thanh-niên

đều trong sạch, chỉ biết đá cầu và hát bài
Dòng sông Thiên-Nga; thời mà bà còn một thiếu
nữ hay ngồi ở trước thềm nhà, ngây - ngất vì
mùi hoa tử-đình-hương, và mơ-ước sau khi cùng
chàng Pickerbaugh kết-hôn, sẽ có một cái bếp
lò bằng sắt mạ kền, và một cậu con trai lớn
lên làm mục-su hay thành triệu phú.

Cả buổi chiều, suốt từ lúc bước chân vào
nhà này đến bây giờ, Martin mới thật tâm
khen bà được một câu "Bà đôn hay quá, tôi rất
thích". Chàng cảm thấy đã thắng được lòng nhu
nhược của mình.

Tuy nhiên, cuộc vui nhộn bây giờ mới
thật sự mở màn. Họ chơi đố chữ, Martin ghét
lắm, còn Leora thì chơi đố hết sức. Họ ra câu
đố, về môn này Pickerbaugh thật là phi-thường.
Cái cảnh ông ngồi trên sàn nhà trong chiếc
áo lông của vợ, giả làm con hải-cẩu trên một
tảng băng trôi trên mặt nước thì không thể
chê được. Rồi Martin, Orchid và Hibisca, cô
bé mới mười hai tuổi bị bắt phải trình - bày
một câu đố, do đó truyện rắc-rối xảy ra.

Orchid cũng có những tình-cảm giản-dị,
những nụ cười, những cử-chỉ nũng-nịu vuốt-ve,
hay ngây-thơ bông-bột như các em gái, nhưng
cô đã mười chín, không hẳn là một đứa trẻ
con nữa. Chắc chắn tâm-hồn cô rất trong-trắng
và chỉ ham đọc những truyện đùng-đắn, lành -
mạnh, đúng như lời bác-sĩ Pickerbaugh nói, và

ông thường nhắc đi nhắc lại điều này, nhưng không phải là cô không để ý tới bọn thanh niên mặc dù có người đã có vợ rồi.

Cô định đồ chữ "âu sầu", bằng cách đóng giả làm một con ve sầu ôm một cái âu đồng. Lúc ba người leo lên gác để hóa-trang, cô vúi chặt lấy cánh tay Martin nhảy tung-tung bên chàng và thì-thầm : "Ồ, Bác-sĩ, ba tôi được Bác-sĩ phụ-tá, tôi rất thích... người trông đã trẻ lại đẹp trai. Ồ, tôi ăn nói táo-bạo quá phải không ? Nhưng ý tôi muốn nói là... Bác-sĩ trông như một lục-sĩ, hoàn-toàn về đủ mọi phương-diện, còn cái ông Phó Giám-Đốc kia... nhưng Bác-sĩ đừng kể lại với ba tôi là tôi nói nhé... Ông ấy là một ông lão kỳ cục !"

Chàng nhận thấy đôi mắt trong màu nâu và đôi môi nguyên-trinh của nàng chưa gợn một nét mây mờ nào. Trong khi Orchid vận quần áo hóa trang làm ve sầu, chàng lại để ý thấy đôi mắt cá chên thanh-tú và bộ ngực trẻ-trung của nàng. Nàng mỉm cười với chàng, coi chàng như một người đã quen biết từ lâu, và thẳng-thắn nói : "Rồi mình cho mọi người xem ! Tôi biết Bác-sĩ là một kếp tài... hoa !"

Khi họ ùn-ùn kéo nhau xuống nhà dưới, nàng không nắm cánh tay chàng nữa mà chính chàng lại nắm cánh tay nàng, hơi bóp nhẹ, rồi chàng bỗng kinh-hoàng vội bỏ tay nàng ra.

[REDACTED]

Từ ngày lấy vợ, tâm-hồn chàng để cả vào Leora, một người vừa là tình-nhân, vừa là bạn, vừa là trợ-tá của chàng cho đến giờ phút này, chỉ có mỗi một lần chàng liêu-lĩnh liếc một cô gái đẹp trên một chuyến tàu đáng kể là tệ hại nhất, thế thôi. Nhưng vẻ vui tươi then thùng của Orchid làm cho lòng chàng xao-xuyến. Chàng muốn bắt khỏi nàng, rồi chàng lại ao-ước không muốn bắt hẳn nàng đi, và từ bao năm nay, lần này là lần thứ nhất chàng sợ cặp mắt của Leora.

Sau đến trò biểu-diễn nhảy lộn, Orchid tỏ ra siêu-việt về môn này, nàng không mặc yếm hay áo lót mình gì cả, nàng thích khiêu-vũ, nàng khen lấy khen để Martin trong trò chơi "Theo Chân Lãnh-Tụ".

Rồi, trừ Orchid ra, tất cả các em cô bị cha mẹ bắt đi ngủ hết. Sang đến phần chót của buổi dạ hội mà ông Pickerbaugh gọi là "cuộc hội-thảo bỏ túi về khoa-học thung-dung bên lò sưởi", gồm toàn những ý-kiến của ông đưa ra, nhận xét về đường-sá tốt đẹp, về vệ-sinh ở thôn quê, lý-tưởng chính - trị, và phương-pháp xếp đặt hồ-sơ trong các cơ-quan y-tế vệ-sinh. Trong cái thời-gian yên-tĩnh ấy, có lẽ lâu đến tiếng rười đồng hồ, Martin thấy Orchid chỉ ngồi hết ngắm tóc chàng, lại nhìn cầm hay bàn tay chàng, thì trong đầu óc chàng hết nảy ra, rồi lại xua đuổi đi, rồi lại nảy ra ý nghĩ thú-vị thơ - ngây được nắm

lấy cái bàn chân xinh-xắn đáng yêu của nàng.

Chàng cũng thấy Leora để ý nhìn cả hai người, chàng khổ sở vô cùng, hiển-nhiên là chàng chẳng thấu lượm được chút bổ-ích nào trong những lời nhận-xét của Pickerbaugh về giá-trị của các chất sắt-trùng khử-độc. Pickerbaugh tiên đoán rằng trong mười lăm năm nữa, Nautilus sẽ có một Nha Y-Tế Vệ-Sinh lớn gấp ba hiện nay, một Trường Y-Khoa Đại-Học, với rất nhiều Bác-sĩ làm việc cả hai buổi cho nhà thương, kiêm luôn cả chức Giáo-su Y-Khoa Đại-Học, và có thể lúc đó Martin sẽ làm Giám Đốc (còn chính ông thì lúc đó sẽ chuyển sang những ngành hoạt-động kỳ-bí và thú-vị trong một phạm-vi rộng lớn hơn). Nghe nói, Martin chỉ ừ-ào, "Vâng, thế thì... thì hay quá !"

Miệng thì nói vậy còn trong lòng thì nghĩ, "Cái con khỉ con kia, mong rằng nó đừng có lăn vào lòng mình, kéo chết cả lũ !"

Lúc tám giờ rưỡi tối, chàng cầu trời được trốn thoát khỏi gia-đình này là điều sung-sướng nhất đời ; bây giờ mười hai giờ đêm, chàng lần-chần mãi mới rút ra về được.

Chàng cùng Leora đi bộ về khách - sạn. Thoát khỏi nhìn thấy Orchid lại được không khí ban đêm mát-mẻ làm cho tỉnh táo, chàng quên ngay cô bé và lại bới câu truyện về công việc làm ăn của chàng ở Nautilus ra :

- Trời ! Không biết mình có thể cang

đáng được việc này không ? Làm việc dưới quyền cái hũ-mắm lại còn những bài về về cái hại rượu chè, chán ơi là chán...

Leora cãi :

- Đâu đến nỗi tòi quá.

- Không tòi à ? Lão có lẽ là anh thợ thơ tòi nhất trần đời; còn về bệnh-dịch-học thì chắc-chắn là bất cứ một người nào tự học cũng còn hiểu biết nhiều hơn lão. Nhưng khi nói tới truyện... quên, không biết Clif Clawson vẫn thường gọi là gì nhỉ ?... à mà nhân nhắc tới nó, không biết dạo này nó ra sao, đến hai năm nay không nghe nói đến nó... Khi nói tới truyện "Đời sống áp-chế trong Gia-Đình Cơ-Đốc-Giáo"... Ồ, chẳng thà đi kiếm một quán rượu lậu nào, ngồi đánh bọn với những tay trộm cắp vui vẻ, dễ thương còn hơn !"

Nàng cố cãi :

- Em tưởng mấy bài thơ của lão cũng cù đấy chứ.

- Cù à ! Tiếng ở đâu ra nghe mà chướng thế !

- Chướng thì cũng chưa bằng những câu chửi-thề anh thường văng ra ! Nhưng cái kèn Cornet mà cái cô lớn ghê-gớm ấy thổi tru-tréo lên... Hứ !

- Cái gì ? Cô ấy thổi không chê được, còn gì nữa !

- Này, em nói cho mà biết, Cornet là loại nhạc khí để cho anh Bert chơi thì đúng

hơn. Anh tự phụ chê thơ của bố cô ấy và tiếng 'Cừ' của em vừa nói ! Nhưng anh cũng 'quê một cục' như em, có khi hơn là khác !

- Ơ kìa, Leora ! từ trước chưa bao giờ anh thấy em câu giận một cách vô-lý ! Và em có hiểu truyện quan-trọng như thế nào... Em xem, một người như Pickerbaugh mà lại làm trò xiếc và phô cái dốt của mình ra như vậy, làm cho các công-tác Y-tế Vệ-sinh thành ra lố-bịch. Với cái lối làm việc như vậy, nếu lão bảo không-khí trong-sạch rất bổ-ích, thì thay vì làm cho anh mở cửa sổ ra, lão chỉ làm cho anh hay bất cứ một người hiểu biết lẽ phải nào khác cũng phải đóng cửa sổ lại. Và dùng danh-từ 'Khoa-học' trong những bài về chủng-chăng ấy hay em muốn gọi là thơ-thần gì thì gọi... thực là sàm-sỡ !

- Nhưng, dẫu sao đi chăng nữa, nếu anh muốn biết, thì để tôi nói cho mà biết, là từ nay trở đi tôi không có va những trò con khỉ với cái cô à Orchid ấy nữa đâu nhớ ! Rõ-ràng là anh ôm lấy nó lúc xuống thang rồi suốt buổi cứ ngồi nhìn nó chòng-chọc! Anh vắng tục, anh câu-bắn hay anh say-sưa trong một giới-hạn vừa phải nào đó, em không quan-tâm, nhưng từ cái bữa cơm mà anh nói với em và cái cô Madeline Fox ấy câu : "Tôi mong rằng hai cô không quan-tâm, nhưng tôi vừa chợt nhớ ra rằng tôi đã hứa hôn với cả hai cô"... từ bữa ấy, anh là của riêng em, và em không có để cho một ai xâm-phạm tới. Em là giống đàn bà

ăn lông ở lỗ, man-dại, anh nên biết thế, còn cái cô à Orchid ấy với cái lối cười-cợt ve-vuốt, và hai cái bàn chân to lớn như bàn cước ấy... Orchid ! Orchid gì mà Orchid ! chẳng hơn gì giống xạ-cúc hôi rình !

- Nhưng thú thực, anh không nhớ trong tám cô, cô nào là Orchid.

- Hừ ! Thế ra anh đã tán cả tám đứa, thảo nào ! Cái con khốn nạn ấy! Thôi, em không có muốn nhiều lời về truyện này nữa, em chỉ muốn cảnh-cáo anh, thế thôi!

Về đến khách-sạn, chàng bất đắc dĩ phải bỏ ý-định tìm một lời vui ngắn cương-quyết để hứa chắc rằng từ nay chàng không bao giờ tán-tĩnh Orchid nữa, và chàng áp-úng nói: "Anh muốn ở dưới này, đi bộ thêm một lúc nữa, em lên phòng trước đi nhé, được không em? Anh phải xếp đặt cho song chương-trình làm việc ở Nha Y-tế".

Chàng ngồi trong văn-phòng Khách-sạn... vào lúc sau mười hai giờ khuya ấy quang-cảnh gian phòng buồn một cách đặc-biệt, mà cũng hơi một cách đặc-biệt.

"Cái lão Pickerbaugh ngu-xuẩn! Mình tiếc không bảo thẳng ngay vào mặt lão rằng chúng ta đã hiểu gì về bệnh-dịch-học, như ho lao chẳng hạn.

"Cô bé thế mà đáng yêu tộ. Orchid ! Ồ, Orchid giống như một bông lan... không cô bé

khỏe mạnh quá. Nhưng lớn rồi, có thể đi săn với mình được rồi. Cô bé thực là diu-dàng. Và cô bé làm như mình đồng tuổi với cô bé, chứ không phải là một bác-sĩ già. Mình phải cẩn-thận mới được, ồ, mình phải cẩn-thận mới được, nhưng... mình muốn hôn cô bé quá... chỉ hôn một lần thôi. Hà, ngon quá ! Cô bé thích mình. Đôi môi thật đáng yêu, trông như... nụ cười ấy !

"Tội nghiệp Leora. Trong đời mình chưa bao giờ ngạc-nhiên như hôm nay. Ghen! Kể ra thì nàng có quyền ghen chứ ! Chẳng có người đàn bà nào mà lại trung-thành với người đàn ông như... Lee. Ồ Lee em yêu ! em thật là ngốc, em không thấy, cho dẫu anh có trốn đi chơi với mười bảy triệu cô Orchid đi nữa, thì anh cũng vẫn yêu em, ngoài em ra chẳng bao giờ yêu ai khác cả !

"Mình chẳng có thể đi mọi nơi hát cái bài hát xăm "Khang-Kiến Bát-Bộ Thần-Tiên" ấy. Cho dẫu nó có thể giáo-dục được dân chúng, mình cũng chẳng hát, nữa là nó chẳng giáo-dục được gì cả. Thà để cho họ chết còn hơn sống mà nghe cái bài hát Xăm ấy...

"Leora bảo mình 'quê một cục'. Này cô ơi, để tôi nói cho cô hay: nhờ trời tôi cũng là một Cử-Nhân Văn-Khoa và cô có thể nhớ lại những cuốn sách mà cái thằng 'quê một cục' này đọc cho cô nghe mùa đông năm ngoái, cả

[REDACTED]

Henry James và các nhà văn khác. Ồ, mà Lee nói đúng. Mình quē một cục thật. Mình biết làm ống thủy-tinh và thạch-xoa để thí-nghiệm thực đấy, nhưng... Và lại mình còn muốn sau này có ngày mình sẽ đi du-lich diễn-thuyết như Sondelius nữa...

"Sondelius ! Trời đất ơi! Giá mình được làm việc với ông ấy, thay ì phải làm việc với Pickerbaugh, thì mình nguyện làm nô-lệ cho ông ấy...

"Hay ông ấy cũng lại dóc-tổ nốt ?

"Hừ đúng thế, mình dùng hai chữ 'dóc-tổ' rất đúng ! khiếp thực !

"Chứ gì ! Mình muốn dùng chữ gì thì dùng ! Ai cấm ! Mình đâu có phải là một thằng giàu lỏi như Angus. Cái lỏi Sondelius văng tục ra chẳng hạn, ấy thế mà ông ấy vẫn dùng với bọn có trí-thức, có giáo-dục đấy thì sao...

"Và ở đây mình sẽ bận lắm, chẳng còn thời giờ đâu để mà đọc sách, đọc báo nữa. Và lại mình chẳng bảo dân ở đây cũng ít đọc sách, nhưng chắc chắn là có một số bọn nhà giàu ở đây thạo về những truyện ăn chơi, nhà sang, quần áo đẹp, cao lâu, nhà hát, các thú

"Thực vô nghĩa vô lý !"

Chàng đi lang-thang tới một quán bán ăn suốt đêm. Chàng thờ-thẫn bước vào uống cà-phê. Bên cạnh chàng, dưới cái cửa sổ kính đó,

trên có treo tấm hình Washington; ngồi trước một cái giá gỗ dài dùng làm bàn, có một viên Cảnh-sát đang nhai bánh mì kẹp thịt bò hầm. Viên Cảnh-sát hỏi chàng :

- Này có phải ông là ông Bác-sĩ mới tới phụ-tá cho Pickerbaugh đó không? Tôi có thấy ông ở Tòa Thị-Chánh.

- Vâng, này, à, dân thị-xã đây có thích Pickerbaugh không ? Ông thấy ông ta thế nào? Ông cứ nói thật cho tôi biết, vì tôi mới chân ướt chân ráo tới đây... và, à... ông hiểu ý tôi chứ ?

Ngón tay trái to lớn cầm cái tách lên, kẹp luôn cả chiếc muỗng bỏ ở trong tách, viên Cảnh-sát uống một ngụm cà-phê lớn xong nói :

- Được, nếu ông muốn biết sự thật, để tôi nói cho mà nghe ; ông ta hay ba-hoa nói hươu nói vượn ghê lắm, nhưng thực là một tay thông-minh đa mưu túc trí kinh-khủng. Chắc-chắn ông ta nói đúng tiếng Anh của Nữ-Hoàng Anh-Quốc... Ông đã nghe bài thơ nào của ông ấy chưa ? Cừ lắm, không thể chê được. Để tôi nói ông nghe : có người bảo Pickerbaugh ca hát với nhảy nhót nhiều quá, nhưng theo ý tôi, nói riêng có ông với tôi, Bác-sĩ à, có lẽ ông ấy nên để ý đến việc kiểm-soát sữa, việc hút rác-rến, và săn-sóc răng cho trẻ con thì phải hơn. Nhưng có biết bao nhiêu kẻ ở đâu đến, ngu dốt, câu-thả, cần phải mượn những trò vui để nhồi vào óc họ những phép giữ-gìn vệ-sinh sức khỏe để họ khỏi ốm đau, mắc những

bệnh dịch, rồi truyền sang người khác, và ông cứ tin lời tôi nói đi, lão Bác-sĩ Pickerbaugh là người biết cách nhồi những phép giữ - gìn vệ-sinh ấy vào óc bọn ngu-xuẩn kia !

Trong khi viên Cảnh-binh nói thì anh đầu bếp, người dính đầy mỡ, về người dễ thương, gật đầu lia-lia, tỏ ý tán đồng.

Viên Cảnh-binh tiếp : - Thưa ông, vâng ông ta đại ngốc... ông ta không cảm như hén như mấy ông Bác-sĩ khác. Chú gì, một hôm đi pích-ních ở St. Patrick, ông ta đã lộ cho mọi người thấy đấy, tuy ông ta là một anh theo Tân Giáo bản thủ, ấy thế mà ông ta với cha Costello ăn ý nhau như đôi bạn cố-tri; và hôm ấy ông ta đánh vật với một tên tuổi chỉ bằng nửa ông ta, ấy thế mà ông ta suýt vật tên đó ngã, tôi nói thật đấy, nếu tôi nói dối thì Trời tru Đất diệt tôi, chắc chắn là ông ta thả tiền ra cho anh chàng trẻ tuổi kia để mua vui chơi ! Tôi dám cuộc là như vậy! Bọn Cảnh-sát chúng tôi ai cũng mến ông ta, và ai cũng phải buồn cười về cái lối ông ta đến nhỉnh bọn tôi để nhờ bọn tôi đi làm cho ông ta cả đóng công việc về vệ-sinh y-tế, theo luật thì đâu có phải là nhiệm-vụ của bọn tôi, thực thế, chớ ông ta không có ra lệnh bừa-bãi đâu. Ông ta thật xứng-dáng với danh-vị của ông ta".

Martin nói : "Thì ra là thế", rồi chàng vừa quay về khách-sạn, vừa suy nghĩ :

"Nhưng không biết Gottlieb thì nghĩ sao về ông ta ?

"Thôi đốt Gottlieb đi ! Đốt tất cả mọi người đi, trừ một mình Leora thôi.

"Ở đây mình sẽ không thất-bại, như mình đã bị ở Wheatsylvania đâu.

"Một ngày kia Pickerbaugh sẽ giữ một chức-vụ lớn hơn... Hừ ! lão ta đúng là một tay dóc-tổ bịp đời, thế nào rồi lão cũng làm to hơn nữa ! Dầu sao, trong lúc đó mình tập cho quen việc, và biết đâu sau này mình chẳng tổ-chức được một Nha Y-tế Vệ-sinh cho ra gì ở đây.

"Orchid hẹn tới mùa đông này sẽ đi trượt tuyết với mình...

"Đốt cả Orchid đi !"